

Oscar II: Tal om järnvägen

Talare

Oscar II
Kung av Sverige och Norge

Plats

Storlien

Omständigheter

Oskar II:s språk var högtidligt och konstfullt, liksom hela hans uppträdande. Han valde ofta myter och bilder ur historien och religionen för att frambesvärja en nationell enighet och en vagt religiös fosterlandskärlek höjd över alla kämpande partier och klasser. Men han ville också vara folklig och modern, och det kunde leda till märkliga stilbrott. Järnvägen är temat för det tal Oscar II håller i Storlien 1882. Järnvägarna var en kontroversiell fråga. Man stred om dragningen men också om kostnaderna och nyttan av dem. Kungen staplar argument för dess nytta: nu kan industrin utvinna rikedomar ur de outnyttjade jämtländska skogarna; nu kan de jämtländska lantbrukarna sälja sina varor, och nu kommer en ökad handel över kollen att flöta samman svenska och norska intressen och stärka den likaledes omstridda unionen. Han vill ge intryck av att nationen står enad bakom detta vädiga företag. I så kallat hög stil hölljer kungen sitt budskap i omskrivningar, eller "perifraser": banan går inte från Stockholm till Trondheim, utan från "Eistrasaltet till västerhavet, från Birgers stad till S:t Olafa". Han infogar också en lovsaing till ingenjörernas underbara konst som ges en mytisk och nästan religiös storhet och glans.

Vår tid, vars lyten man så ofta och icke alltid utan skäl framhåller, har dock visat sig stora uppgifter vuxen. Mången lysande framgång kan hon teckna på sin fana, och hon har rika hävor att bjuda ur sitt ymnighetshorn. När och var erinras vi tydligare härom än i detta ögonblick och på denna plats? För icke så länge sedan visade blott renhjordarnes klövar var spåren över fjällens drivor, och människofot kunde endast långsamt och försiktigt, men även ej alltid utan fara följa dem efter. Avskilt från den övriga världen låg det sköna Jämtland med sina djupa skogars skatter multnande, med sin ypperliga jordmåns alstringskrafter slumrande. Under senast förflutna tvenne eller törhända trenne mansåldrar anlades visserligen en och annan landsväg genom de omgivande ödemarkerna, och småningom minskades de från början allt för branta backarne, men härigenom tillfredsställdes behovet endast ganska ofullständigt. Kom så äntligen järnvägsbyggaren med sitt avvägningsinstrument, sin yxa, sin hacka och spade, sin dynamit, men framför allt med sin tekniska skicklighet och med sitt snille! Det höjde sin trollstav, och vågor veko, mossar och kärr buro, höjder jämnades, skogars dunkla täckelser föllo, själva Sevebergets mångtusenåriga murar rämnade; och nu går banan snabb och trygg från Eistrasaltet till västerhavet, från Birgers stad till S:t Olafs!

Tackade vare därför de män, vilka uttänkt och fullbordat detta stordåd; tackade vare Sveriges och Norges riksförsamlingar, vilka insett dess omätliga vikt och

rikligen beviljat medlen till dess utförande, sålunda räckande varandra brodershanden över fjället; tackade vare ock både Jämtlands landsting och de kommuner av Trondhjems stift, vilka var i sin mån med offervillighet bisprungit det viktiga företaget.

Långsammare än själva arbetet blivit utfört skola dess följder uppenbaras; de torde i detta ögonblick vara oberäkneliga, men de skola icke utebliva. Denna mellanriksbana skall helt visst visa sig vara ett verk, ägnat att underlätta, närma och förena, ett verk mäktigt att frigöra: ja, fri samfärdsel, fritt varuutbyte, fritt samliv mellan fordom skilda bröder, se där vad som skall bliva denna banas stora välsignelse! Endast splitets och tvedraktens demoner skola bindas av dessa stalband och krossas under den framilande ångvagnens mäktiga hjul!

Jag förklarar Sveriges norra stambana genom Jämtland till riksgränsen för allmän trafik öppnad. Vare den till sin viktiga bestämmelse i ett lyckligt ögonblick invigd!

Taggar

1880-tal, 1882, Kungahuset, Man

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/oscar-ii-tal-om-jarnvagen>